

Bovenscheldebekken

Wateruitvoeringsprogramma

Bekkenbestuur 11 juni 2025

Samen werken aan water

Integraal Waterbeleid
Bovenscheldebekken

Zwalm

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Zwalm is een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken.

wateroverlast

Door verdere implementatie van de drietrapsstrategie van vasthouden-bergen-afvoeren en door ruimte te geven aan de waterloop, willen we de pieken in het debiet van de waterloop zo veel mogelijk aftoppen en schadelijke overstromingen vermijden.

watertekort

Water wordt voldoende geïnfiltreerd en vastgehouden zodat de bovenlopen niet droogvallen in de zomer. Er is een captatieverbod voor ecologisch kwetsbare waterlopen in het afstroomgebied.

waterbeleving

Wandelen langs de Zwalm is genieten van deze kabbelende beek in een schilderachtige omgeving. Het water dat langs de watermolens stroomt is proper en kent geen lozingspunten meer vanuit de horecazaken zelf of in de onmiddellijke omgeving. Langs de waterloop zijn er voldoende locaties waar hengelen mogelijk is.

Meer info: [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

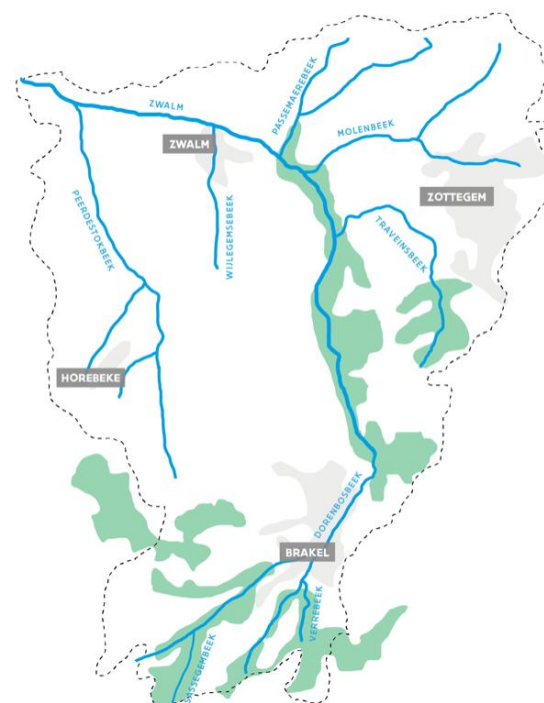
SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Sinds 2016 organiseert het bekkensecretariaat Bovenscheldebekken het gebiedsgericht overleg Zwalm. Sinds 2021 wordt dit overleg verdergezet onder de noemer van het Riviercontract Zwalm. Bij dit overleg zijn overheden, steden en gemeenten en het middenveld betrokken.

Op regelmatige basis leggen partners hun projecten en initiatieven bij elkaar met als doel meer te verwezenlijken op het terrein.

Meer info: [bekkenwebsite Bovenscheldebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

De provincie Oost-Vlaanderen, ANB en VMM voeren maatregelen uit om het visbestand in een aantal boven- en zijlopen te vrijwaren

De bovenlopen en enkele zijlopen van de Zwalm vertonen plaatselijk zeer waardevolle structuurkenmerken en vormen een thuis voor de beekprik, beekforel en rivierdonderpad. Met het oog op het vrijwaren van het visbestand in deze waterlopen voert de provincie Oost-Vlaanderen in overleg met ANB inrichtingsmaatregelen uit.

Hoever staan we

In de Dorenbosbeek loopt de herintroductie van de beekprik door ANB reeds 5 jaar. Deze vis leeft gemiddeld 7 jaar als larve in het sediment/zand en leeft dan 1 maand als volwassen dier. De inspanningen voor herintroductie moeten dus zeker 7 jaar worden volgehouden. De beekprik is momenteel zeldzaam maar een goeie indicator voor de waterbodempkwaliteit en structuurkwaliteit van de beek. ([4B D 0230](#)). Recent werd beslist om voorlopig geen beekprik meer te herintroduceren in de Vlaamse Ardennen vanwege het ontbreken van terugvangsten. Er wordt nu verder ingezet op onderzoek naar larven en hoe zij zich voeden of hoe ze opgroeien in een nieuwe omgeving.

Foto 1: beekprik (bron: ANB)

Op de Molenbeek-Velzeke, t.h.v. de Van Temsches molen legde de provincie Oost-Vlaanderen in overleg met ANB in 2022 een paaiplaats/grindbank aan. ([4B E 0333](#)) Door de hoge erosieproblematiek in de Zwalm raakt deze echter volledig bedekt onder het slib.

Natuurpunt en Oost-Vlaanderen voerden in 2022 een biotoopverbetering uit op de Traveinsbeek. Dit heeft ervoor gezorgd dat de populatie rivierdonderpad fors uitgebreid is naar de benedenstroomse delen van de beek.

Wat staat er te gebeuren

De provincie Oost-Vlaanderen lost tegen 2027 alle vismigratieknelpunten op in de Verrebeek en de Traveinsbeek waardoor vismigratie nog verder mogelijk wordt. ([4B E 0330](#), [4B E 0331](#), [4B E 0332](#)). Voor de Traveinsbeek werd t.h.v. de Steenbergse

Bossen het vismigratieknelpunt opgelost. Via een oproep levend water zal te Strijpen, voor de Van Den Borresmolen, een natuurvriendelijke bypass worden gerealiseerd. De waterloop wordt in een open bedding gebracht en zal meanderend worden aangelegd. Het technisch ontwerp moet nog worden opgemaakt (er is wel een schets met mogelijke toekomstige situatie beschikbaar) en de omgevingsvergunningsaanvraag moet nog worden ingediend. Realisatie zal mogelijk in 2028 gebeuren.

De provincie Oost-Vlaanderen herstelde in 2024 de historische loop van de Dorenbosbeek t.h.v. Lange Haag in Brakel. ([4B E 0327](#)). Er werden 21 vistrappen gerealiseerd en het verval werd uit de beek gehaald. De oude loop is hierdoor een waterbuffer geworden met een erosiepoel en paairiffles. Het volledige traject bedraagt ongeveer 400 m waardoor er veel potentieel i.f.v. het visbestand is (beekprik en rivierdonderpad).

ANB en VMM achten het onrealistisch om nog een paaiplaats aan te leggen op de bypassen langs de Zwalmolen en Ijzerkotmolen. De kans is groot dat bij hevige regenval dergelijke paaiplaatsen wegspoelen. Mogelijk zijn er elders in het stroomgebied van de Zwalm, zoals in de Dorenbosbeek en Traveinsbeek, wel mogelijkheden voor bijkomende paaiplaatsen. ([4B E 0334](#)).

Het nemen van maatregelen in de Zwalm i.f.v. het visbestand is zeer moeilijk door de hoge sedimentlast. Zo geraken de paairiffles in de vistrap te Klein Zwitserland continu 'ondergesneeuwd' onder sediment, wat nefast is voor de eitjes van o.a. de beekforel. ([4B E 0335](#))

De paaiplaats die werd aangelegd in de Zwalm t.h.v. Topbronnen door de provincie Oost-Vlaanderen in 2022 werkt dan weer wel goed, aangezien in dit traject weinig sediment in de waterloop terecht komt.

Op 17 januari 2024 legde VMM een mobiele krabbensleuf aan op de vismigratieloopt die langs de Ter Biestmolen loopt (waterloop de Zwalm). Dit project kadert binnen het Europese CLANCY-project. De valopstelling maakt zowel populatiebeheer als monitoring mogelijk. In de periode mei 2024 werd er grondig onderzoek gedaan naar de krabben. Het blijkt nu dat de Chinese wolhandkrabben vlot de vismigratieloopt langs de Ter Biestmolen optrekken en dat de krabbensleuf de krabben onvoldoende tegenhoudt, mogelijk ten gevolge de te sterke stroming of predatie in de sleuf. In 2025 werd de val opnieuw geplaatst in januari om de stroomopwaartse trek van juveniele krabben uit de Schelde te monitoren. Dit jaar met aanpassingen om de val efficiënter te maken. Op datum van 18 april 2025 werden maar 8 krabben gevangen, wat ver beneden verwachting ligt. Ook op andere locaties liggen de aantallen lager dan andere jaren. Het migratieseizoen van de krabben in 2025 is nog niet ten einde, mogelijk volgen er nog verdere vangsten. Een bijkomende vaststelling was dat de vistrap van Asper, op de Schelde, afgesloten was dit

voorjaar. Het is waarschijnlijk dat die blokkade minstens gedeeltelijk het optrekken van krabben tegenhoudt.

Foto: @INBO (krabbenvangsten mei 2025 in de bypass van de Ter Biestmolen)

In 2025 voert ANB, in overleg met VLM, de provincie Oost-Vlaanderen en de gemeente Brakel, een studie uit naar maatregelen in enkele bovenlopen van de Zwalm om vissoorten te vrijwaren. Op basis van mogelijke habitats voor de rivierdonderpad worden de Dorenbosbeek, Sassegembeek, Molenbeek, Traveinsbeek en Molenbeek-Velzeke geheel of gedeeltelijk meegenomen in deze studie. Deze maatregelen zullen vervolgens in 2026 en 2027 door de waterloopbeheerders, nl. de provincie Oost-Vlaanderen en de gemeente Brakel, in de praktijk worden gebracht. Hier wordt vooral ingezet op kostenefficiënte maatregelen die op korte termijn kunnen gerealiseerd worden, zoals stroomdeflectoren, grindbanken, dood hout, ... ([4B E 0337](#), [5B B 0032](#)). In de zomer zal een bestek worden opgemaakt om de studie op te kunnen starten.

➡ De gemeenten Horebeke, Zwalm en Zottegem stimuleren de uitvoering van erosiebestrijdingsmaatregelen

In het afstroomgebied van de Peerdestokbeek en de Zwalm zorgt erosie voor afspoeling van vruchtbare landbouwgrond. Een groot deel van dit sediment komt terecht in de waterloop waar het zorgt voor aanslibbing en eutrofiëring. ([8B A 0112](#))

Hoever staan we

Voor het oplossen van de erosieknelpunten ter hoogte van de Kromstraat en de Materstraat/Rokegem in Horebeke heeft Steunpunt Erosie in juni 2022 een subsidiedossier ingediend bij Departement Omgeving. In december 2023 werd gevraagd om deze subsidiedossiers nogmaals te verplaatsten naar het volgende halfjaarlijkse investeringsprogramma, aangezien het dossier nog niet volledig is. Hierdoor konden deze maatregelen nog niet worden uitgevoerd op het terrein (door resterende onzekerheid rond financiering). In Rokegem wordt door Aquafin nog een bergingsgracht aangelegd. Er moet ook verder worden ingezet op brongerichte maatregelen in samenhang met grasbufferstroken en erosiedammen.

Voor de stad Zottegem wordt gewerkt aan erosiebestrijdingsmaatregelen Provinciebaan, Paddestraat, Pastoriestraat en Kortendries.

Te Zwalm heeft de landbouwer aan de Hundelgemsebaan zelf een bufferstrook van 6 m aangelegd. De erosiedam aan Kouteren zal volgens de planning in 2025 nogmaals onderhoud krijgen. Langs de Herpelstraat doet de erosiedam in combinatie met de grasbufferstrook nog steeds haar werk. Een knelpunt is nu dat 5-jaarlijkse beheerovereenkomsten met VLM beginnen af te lopen. Het is belangrijk dat deze stroken kunnen blijven bestaan via de coregelingen.

Een algemeen aandachtspunt m.b.t erosiebestrijdingsmaatregelen is dat de maatregelen aanhouden en ook goed onderhouden worden in functie van een optimale werking.

Wat staat er te gebeuren

In het kader van het WLS 2.0 project 'Zwalmvallei' werden 9 erosiedammen uit natuurlijke materialen binnen het gebied van de Zwalmbeek gerealiseerd. In Sint-Denijs-Boekel zal een landbouwer een erosiepoel realiseren in samenwerking met Viaverde. Het invoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen op landbouwpercelen is voor een groot deel gebaseerd op vrijwilligheid. De subsidies die hiervoor worden voorzien, zijn niet altijd voldoende om de landbouwer te engageren. Bovendien zijn de maatregelen beperkt in de tijd en dus niet duurzaam. Erosiebestrijdingswerken verlopen hierdoor moeizaam, ondanks de grote inspanningen van de erosiecoördinatoren. een wetgevend kader, afstemming en handhaving is ook van belang.

Een aantal meerjarige 'Boer aan boord'-stroken, gelegen naast een waterloop binnen het gebied van de Zwalm, zullen alvast ook de komende jaren worden verdergezet wegens verlenging (voor een duur van 2 of 3 jaar) in het kader van het Europese project 'MERLIN'. In 2024 werden 11 stroken (waarvan 2 in het Maarkebekken en 9 in het Zwalmbeekken) aangelegd in kader van MERLIN bij vijf verschillende landbouwers. In totaal gaat het om 1,7 hectare.

➡ Zwalmolen is passeerbaar voor vissen

De Zwalm is een prioritaire waterloop voor vismigratie tussen de Schelde en enkele ecologisch waardevolle bronwaterlopen (bv. de Sassegembeek en de Dorenbosbeek). De Zwalmolen was de laatste van de vijf watermolens die nog een knelpunt vormde. De gemeente Brakel heeft in 2024 te Riebeke in de Roosmeerbeek het vismigratieknelpunt aangepakt in samenwerking met PCM Oost-Vlaanderen.

Hoever staan we

Vrije vismigratie is weer mogelijk over het volledige traject van de Zwalm. VMM legde in 2022 een vistrap aan langs de Zwalmolen in de bestaande bedding van de Bosvijverloop. Op één zone werden een aantal drempels gebouwd. Op een tweede zone werd op de bodem een laag ruwe breuksteen gelegd die de snelheid van het water afremt. Door de sanering van dit laatste vismigratieknelpunt op de Zwalm is vrije vismigratie over het volledige traject nu een feit. Zo is het grootste deel van de Zwalm bereikbaar voor optrekkende vissen. Dit biedt kansen voor soorten als de serpeling, beekforel, kwabaal en kopvoorn, allemaal typische beekvissen die een snelstromende waterloop nodig hebben en de voorbije jaren weer in deze waterloop werden geïntroduceerd. ([4B E 0336](#))

Ook de elektromechanica van de afsluitschuif op de vismigratielooop werd geautomatiseerd. Zo kan de loop afgesloten worden bij een verhoogd debiet in de Zwalm. ([8A E 0314](#))

Wat staat er te gebeuren

VMM werkt momenteel aan een oplossing om een automatische beluchter te koppelen aan een multiparametersonde zodat bij droog weer en eventueel zuurstoftekort onmiddellijk gereageerd kan worden om het visbestand te beschermen.

➡ De partners realiseren maatregelen uit het riviercontract Zwalm

Op 28 juni 2021 ondertekenden de Provincie Oost-Vlaanderen, de Vlaamse Overheid, de gemeenten Horebeke, Zottegem en Zwalm, Solva, Boerennatuur Vlaanderen, Algemeen Boerensyndicaat Vlaanderen en de Boerenbond het riviercontract voor het stroomgebied van de Zwalmbeek. Daarmee engageerden ze zich om samen de overstromingsrisico's in het stroomgebied aan te pakken.

Hoever staan we

Verschillende van de 43 acties om de overstromingsrisico's in het stroomgebied te beperken, zijn intussen gerealiseerd of staan in de steigers. Maatregelen op het terrein met een ruimtelijke impact vragen meer voorbereiding.

In 2020 heeft VMM een natuurlijke oeverzone aangelegd langs de Zwalm t.h.v. de monding. Deze oeverzone strekt zich uit over een lengte van bijna 2 km langs beide zijden. Door de aanleg van een grazige buffer langs beide kanten van de waterloop wordt de instroom van nutriënten, pesticiden en sediment voorkomen.

Wat staat er te gebeuren

VMM legt een winterbed aan voor de Zwalm afwaarts de Hoogstraat te Nederzwalm. Hiervoor werd in 2024 en 2025 het nodige studiewerk verricht rond grondverzet en inrichting. Er is een voorlopig ontwerp opgemaakt dat een extern studie bureau nog verder zal uitwerken. Ook het milieu-hygiënisch onderzoek is klaar en de archeologienota is in opmaak.

De brug onder de Hoogstraat vormt momenteel een vernauwing in de Zwalmbeek en zorgt voor opstuwing met wateroverlast als mogelijk gevolg bij hevig regenweer. Het Agentschap Wegen en Verkeer voorziet in 2026 een verbreding van deze koker tot bijna 12 m om de wateroverlast in Nederzwalm te verminderen. Hiervoor moeten ook nog een aantal woningen worden afgebroken (in 2025).

Ook de brug in Munkzwalm (N415) t.h.v. de Zuidlaan zal worden verbreed tot ca. 12 m. Hier moet men er rekening mee houden dat er bij hoog water niet te veel water tegelijkertijd wordt afgevoerd naar Nederzwalm. Dit kan gebeuren door bepaalde inrichtingsmaatregelen.

Om het water vlot te laten doorstromen, wordt door VMM de op- en afwaartse profilering van de Zwalm bestudeerd t.h.v. de Hoogstraaten onderzocht of dit kan worden geoptimaliseerd. ([6 H 0038](#)) Voor de zone opwaarts Nederzwalm tot Munkzwalm zal door VMM samen met de gemeente Zwalm in 2025 verder worden nagegaan of de ecologische en toeristische verbinding verbeterd kan worden. In 2024 werden alvast de gevaarlijke tegels aan de rechteroever van de Zwalm tussen Zwalmolen en Ter Biestmolen weggenomen en vervangen door grasgrind. De KMO-zone langs de Noordlaan biedt evenzeer potentie m.b.t. ecologische inrichting van de oevers van de Zwalm. Actie 14 uit het riviercontract stelt dat de uitbreiding van GOG Peerdestokbeek wordt voorbereid. Hiervoor is al veel werk verricht. Zo zijn er verschillende erosie maatregelen gerealiseerd i.k.v het Water+Land+Schap Zwalmvallei. Er werd ook een sedimentmodellering

uitgevoerd om te achterhalen hoeveel sediment uit de waterloop wordt gehaald bij het realiseren van bepaalde scenario's aan maatregelen.

➡ **Aquafin en de gemeenten maken werk van de aansluiting van belangrijke clusters**

In het afstroomgebied van de Zwalm werden er de voorbije jaren al heel wat rioleringsprojecten uitgevoerd. Toch is er nog een lange weg te gaan om het totale reductiedoel (N en P) te behalen voor dit waterlichaam.

Hoever staan we

Recent werd het project 'optimalisatie Zuidlaan' gerealiseerd waardoor er 160 IE extra aangesloten zijn op RWZI Zwalm. Er blijven wel nog enkele huizen lozen op de Zwalm; dat zal in een volgende fase worden opgenomen. In Horebeke werden de rioleringswerken aan de Kromstraat uitgevoerd en startten de werken voor Rokegem-Auwerikstraat eind 2024. Ook de werken aan Moldergem zorgen voor een verdere aansluiting van huishoudelijk afvalwater op RWZI Sint-Denijs-Boekel.

In 2023 werd ook een heel belangrijk lozingsknelpunt langs Tenbergen-Livierenstraat in Brakel opgelost. Door de aansluiting van deze niet gezuiverde cluster op de collector wordt het waardevol visbestand op de Dorenbosbeek verder beschermd.

Voor de Vierwegenstraat te Zottegem wordt momenteel aan een oplossing gewerkt om huishoudelijk afvalwater van de Traveinsbeek af te koppelen. Er werd in 2024 een GIP-dossier ingediend opdat de werken kunnen vorderen. Ook voor de Marebeek-Lilarestreet werd een GIP-dossier ingediend. De N46 ten noorden van Zottegem (Velzeke) wordt momenteel heraangelegd, hier komt een gescheiden riolering en 2 bufferbekkens.

Ter hoogte van de bovenloop van de Zwalm is het project Molenbeek-Ronsestraat uitgevoerd, waarbij veel aandacht uitging naar de buffering van hemelwater. Onder het Rondpunt in Brakel werd zelfs een waterreservoir aangelegd dat overtollig water moet opvangen en zo wateroverlast tegengaat.

Wat staat er te gebeuren

De komende jaren moeten de gemeenten werk maken van de aansluiting van prioritaire clusters op de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur. Onder meer de twee projecten te Horebeke - 'Sint-Kornelis-Horebeke' en 'Sint-Maria-Horebeke' - zijn cruciaal om de doelstellingen te halen. Belangrijk daarbij is dat de juiste keuzes worden gemaakt worden over de aansluiting op de centrale infrastructuur en de zuiveringsrendementen. In Zottegem wordt gewerkt aan een dossier om Ten Bosse en Wolvenhoek aan te sluiten op RWZI Zwalm.

Er is nog een overstort aanwezig op de Bosvijverloop, langs waar de vismigratieloopt voor de Zwalm molen loopt. AquaFin zal ervoor zorgen dat deze wordt gesupprimeerd.

De toekomstige RWZI 'Brakel-Zegelsem' en toevoercollector vormt hierbij de belangrijkste investering. Maar ook de aansluiting van Dries te Latem naar het ZVG van Oudenaarde is prioritair. Een belangrijke uitdaging voor heel het stroomgebied is de verdunning van het rioleringsstelsel en de daaraan gelinkte afkoppeling van grachten van het stelsel (bv. regio Velzeke-Provinciebaan, Paddestraat).

Het Landschapspark Vlaamse Ardennen heeft in haar actieplan opgenomen dat er binnen de regio van de Vlaamse Ardennen bekeken wordt waar er projecten kunnen worden gerealiseerd rond decentrale zuivering. Deze kunnen dan dienen als voorbeeldproject voor andere gebieden. Het bekkensecretariaat zal in samenspraak met het Landschapspark en de betrokken rioolbeheerder onderzoeken welke locaties hiervoor het meest aangewezen zijn.

Maarkebeek

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Maarkebeek is een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (aantal getroffen personen) is hoog. De aanleg van bijkomende GOG's verlagen dit risico.

watertekort

Water wordt niet rechtstreeks afgevoerd naar de Schelde maar geïnfiltreerd en gebufferd zodat dit bruikbaar is in droge perioden. Er is een captatieverbod voor ecologisch kwetsbare waterlopen in het afstroomgebied.

waterbeleving

Er is maximaal recreatief medegebruik van de open ruimte, inclusief de waterlopen. De molens in het stroomgebied zijn ware blikvangers en brengen mensen samen. Belevingsplekken of trage wegen zijn ingericht langs de waterlopen en zijn idyllische plekjes geworden langs natuurlijke waterlooptrajecten.

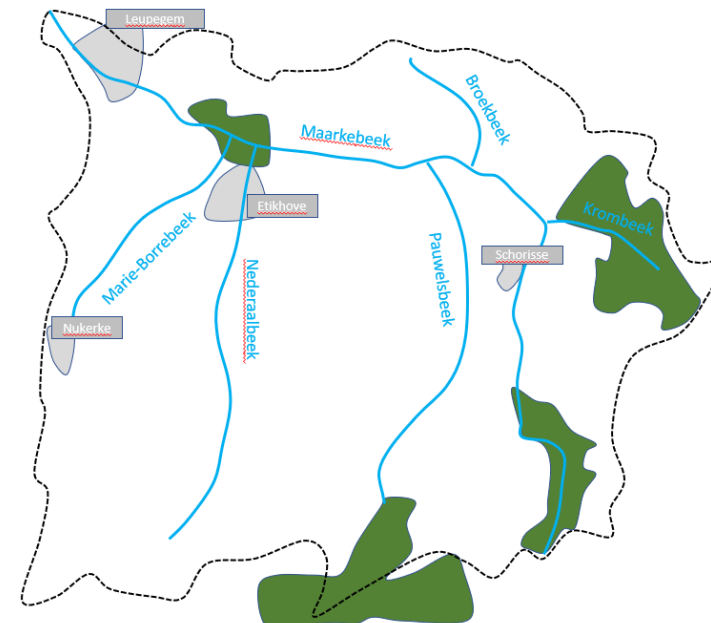
Meer info: [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat speelt een voortrekkersrol bij het gebiedsgericht en thematisch overleg dat werd opgestart in de vorige planperiodes (2014). Bij dit overleg zijn overheden, steden en gemeenten en het middenveld betrokken. Via overleg willen we alle betrokkenen ertoe aanzetten om samen maatregelen te nemen die de waterkwaliteit van de Maarkebeek ten goede komen. Momenteel ligt de focus op de uitvoering van het Riviercontract Maarkebeek.

Meer info: [bekkenwebsite Bovenscheldebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ VMM maakt werk van herprofilering en structuurherstel

Na de zware overstromingen van november 2010 sloegen de VMM, stad Oudenaarde, gemeente Maarkedal en provincie Oost-Vlaanderen de handen in elkaar. Samen stelden ze een riviercontract Maarkebeek op met maatregelen om het overstromingsrisico in de regio te verminderen. Een van deze maatregelen is het water meer ruimte geven door de bedding van de waterloop op bepaalde plaatsen te verbreden en/of te verdiepen.

([8A E 0307](#), [8A E 0308](#))

Hoever staan we

De VMM realiseerde in 2022 een winterbed voor de Maarkebeek over een lengte van ruim 500 meter langs Meersbloem-Leupegem, tussen de N8 en de monding van de Schelde. Hierdoor werd de bedding van de waterloop breder waardoor de maximale waterpeilen nu significant lager zijn.

Eind 2022 heeft AWV de koker onder de N8 verbreed (van 4,5 m naar 7 m) en verhoogd om het water meer ruimte te geven. De brug die toegang verleent tot de industriezone Meersbloem-Melden werd hierbij vernieuwd.

Foto 3: Meersbloem - brug (bron: VMM)

Om de bestaande huizen in de Wolfabriekstraat in Oudenaarde te beschermen, heeft VMM in 2018 een waterkering aangelegd.

Wat staat er te gebeuren

Afwaarts de N60 heeft de VMM plannen om de waterloop wat meer ruimte te geven door deze te laten meanderen. WORG (watergevoelige openruimtegebieden)

'Schapendries' werd definitief vastgesteld door de Vlaamse Regering. Er zijn nu gesprekken lopende met de betrokken eigenaars om te bekijken hoe de toekomstige invulling kan gebeuren van het gebied. Momenteel zijn inrichtingsschetsen in opmaak en een procesbegeleiding met een studiebureau werd opgestart.

➡ De provincie Oost-Vlaanderen bouwt bijkomende GOG's op de Maarkebeek en Molenbeek en voert structuurherstelmaatregelen uit op de Maarkebeek en Pauwelsbeek

In uitvoering van het Riviercontract Maarkebeek heeft de provincie Oost-Vlaanderen in 2023 de afbakeningsprocedure gestart van drie nieuwe overstromingsgebieden t.h.v. de Borgtmolen, de Romansmolen en de Kasteelmolen. Via een ministerieel besluit dd. 3 februari 2025 werden deze gecontroleerde overstromingsgebieden definitief afgebakend. ([6 F 0301](#), [6 F 0302](#), [6 F 0303](#)). De afbakening is noodzakelijk om de instrumenten aankoopplicht en vergoedingsplicht van het decreet integraal waterbeleid te kunnen toepassen.

Samen met de toekomstige aanleg van deze GOG's, lost de provincie Oost-Vlaanderen ook de bestaande vismigratieknelpunten aan de molens op. ([4B E 0322](#), [4B E 0323](#), [4B E 0324](#), [4B E 0325](#)). Voor de Ladeuzemolen wordt nog steeds gepoogd om het vismigratieknelpunt op te lossen, in functie hiervan moeten de gronden eerst verworven worden.

Hoever staan we

De drie nieuwe GOG's op de Maarkebeek van de provincie en het nieuwe GOG van de VMM op de Pauwelsbeek vormen één dossier. De MER-screening hiervoor is afgerond in 2022. De vergunningsprocedure voor het GOG Pauwelsbeek is nu lopende. De provincie dient een vergunningsaanvraag in voor GOG Borgtmolen tegen eind 2025. In 2026 start de vergunningsaanvraag voor GOG Romansmolen en vergunning voor GOG Kasteelmolen wordt opgemaakt tegen 2027.

Foto 4: Kasteelmolen in Schorisse

Gelijktijdig met deze procedure maakt de provincie Oost-Vlaanderen ook een landinrichtingsplan in kader van Water- land – Schap (WLS) op om tegen 2027 de vallei klimaatrobuster te maken. Ze focust daarbij op inrichtingsmaatregelen in en rond de GOG's en op de oevers van de Maarkebeek. De provincie hecht daarbij ook veel belang aan maatregelen om sedimentuitspoeling te beperken.

Samen met de realisatie van het GOG voorziet de provincie Oost-Vlaanderen op termijn structuurherstel voor de Pauwelsbeek i.k.v. WLS Maarkebeek. De oude loop wordt t.h.v. haar monding terug aangekoppeld aan de Maarkebeek. ([8A E 0310](#))

Ter hoogte van de Essestraat in Maarkedal worden de basisschool en enkele huizen verder afwaarts bedreigd door wateroverlast uit de Maarkebeek. De provincie Oost-Vlaanderen verplaatst de Maarkebeek daarom verder landinwaarts, in een meanderend en natuurtechnisch profiel (Riviercontract Maarkebeek). ([8A E 0309](#)). Er werd in juni 2023 een dossier ingediend (en weerhouden) voor de projectoproep Levend Water (Blue Deal). In het voorstel wordt de oude overwelfde loop bij de school behouden. Hierdoor kan deze stroomafwaarts ook gebruikt worden als paaiplaats voor vissen en als extra waterafvoer bij hogere waterstanden.

De provincie voert samen met de gemeente Maarkedal erosiebestrijdingswerken uit op de Molenbeek (zijloop van de Nederaalbeek). De provincie maakt ook werk van een bufferbekken/ 'grote erosiepoel' om wateroverlast vanuit de akkers op te vangen. Hierdoor wordt de wateroverlast in de Diederikstraat en Ten Hole in Maarkedal aangepakt. De uitvoering hiervan is afhankelijk van de aanleg van de nieuwe GOG's, een ontwerp is intussen al gefinaliseerd. Het gemeentelijke deel van het volledige erosiebestrijdingsproject rond Ten Hole werd afgerond.

➡ ANB voert maatregelen uit om het visbestand in een aantal bovenlopen te vrijwaren

De bovenlopen van de Maarkebeek vertonen plaatselijk zeer waardevolle structuurkenmerken en vormen een thuis voor de beekprik, beekforel en rivierdonderpad.

Hoever staan we

In de bovenloop van de Maarkebeek was de herintroductie van beekprik door ANB nu 4 jaar lopende. Deze vis leeft gemiddeld 7 jaar als larve in het sediment/zand en leeft dan 1 maand als volwassen dier. De inspanningen voor herintroductie moeten dus zeker 7 jaar worden volgehouden. De beekprik is momenteel zeldzaam maar een goeie indicator voor de waterbodemkwaliteit en structuurkwaliteit van de beek. ([4B D 0228](#)). Er werd beslist voorlopig geen beekprik meer te herintroduceren in de Vlaamse Ardennen vanwege het

ontbreken van terugvangsten. Er wordt nu verder ingezet op onderzoek naar hoe de larven zich voeden en hoe ze opgroeien in een nieuwe omgeving.

ANB heeft terreininventarisaties uitgevoerd op de Molenbeek-Maarkebeek en Krombeek i.f.v. de opmaak van een integraal plan. ([4B E 0321](#))

Wat staat er te gebeuren

In 2025 voert ANB een studie uit naar maatregelen in de Krombeek en Steenbeek om vissoorten te vrijwaren. Deze maatregelen zullen vervolgens in 2026 en 2027 door de waterloopbeheerders, nl. de provincie Oost-Vlaanderen, in de praktijk worden gebracht. Hier wordt vooral ingezet op kostenefficiënte maatregelen die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden, zoals stroomdeflectoren, grindbanken, dood hout, ... ([4B E 0345](#))

➡ De gemeente Maarkedal stimuleert de uitvoering van erosiebestrijdingsmaatregelen

In het afstroomgebied van de Molenbeek-Maarkebeek zorgt erosie voor afspoeling van vruchtbare landbouwgrond. Een groot deel van dit sediment komt terecht in de waterloop waar het zorgt voor aanslibbing en eutrofiëring. ([8B A 0114](#))

Hoever staan we

De erosiecoördinator werkt momenteel rond negen gebieden in Maarkedal om erosie te verminderen in het stroomgebied van de Maarkebeek, nl. Spichtenberg (grasstroken en wilgentenen aangelegd/gepland), Zeelstraat, Bovenstraat, Ellestraat (grasstrook via Boer aan Boord), Melinkstraat, Tenabele, Keistraat, Rijststraat en Ronsestraat. Ter hoogte van Terbeke is er regelmatig sprake van water- en modderoverlast op de rijbaan; hier zal door de landbouwer gras worden ingezaaid.

Wat staat er te gebeuren

De wilgentenenadam te Spichtenberg werd verlengd in 2023 in opdracht van de provincie Oost-Vlaanderen.

In de Ellestraat wordt een buffergracht en erosiebekken aangelegd door de gemeente Maarkedal. De nodige vergunning werd verkregen en in het najaar zal dit in uitvoering gaan. Het opzet is de aanleg van een buffergracht van 750 m³, een bufferbekken van 1.250 m³, een houthakselgracht van 20 m en een grasbufferstrook in de zone ten zuiden van de Ellestraat.

In 2023 werden er in Maarkedal 7 stroken aangelegd bij vier landbouwers via het project Boer aan Boord, net als 17 stroken bij zeven landbouwers via project MERLIN (1,9 ha). In 2024 werden nog extra stroken (waarvan 2 in het Maarkebekken en 9 in het Zwalmbekken) aangelegd in kader van MERLIN bij vijf verschillende landbouwers. In totaal gaat het om 1,7 ha.

Er is een landinrichtingsproject Zuidwestelijke Vlaamse Ardennen – fase 1 vastgesteld voor de regio Ronse, Maarkedal, Kluisbergen en Oudenaarde. De Vlaamse Landmaatschappij coördineert dit project. Eén van de doelstellingen is de erosiebestrijding. In de Maarkebeekvallei, deelgebied Nederaalbeek zal een concreet maatregelenprogramma binnen een landinrichtingsplan later uitgewerkt worden.

➡ De provincie Oost-Vlaanderen bouwt een sedimentvang op de Pauwelsbeek en de VMM plaatst sedimentvangen op de Maarkebeek en Nederaalbeek

De bouw van een sedimentvang stroomopwaarts voorkomt massale slibafzetting in het stroomafwaartse deel van de waterloop; dat dikwijls moeilijk toegankelijk is om te ruimen. Ook vanuit ecologisch standpunt kan een sedimentvang meerwaarde bieden. Zo wordt een kostenbesparing gerealiseerd op het onderhoud van de waterloop door het sediment lokaal en opwaarts van een verontreinigingsbron te laten bezinken.

Hoever staan we

De provincie Oost-Vlaanderen overweegt de aanleg van een sedimentvang op de Pauwelsbeek. De uitvoering hiervan is afhankelijk van de aanleg van de nieuwe GOG's. ([8B C 0068](#))

Wat staat er te gebeuren

De VMM plant een sedimentvang op de Maarkebeek, stroomopwaarts de Nonnemolen. Deze is voorzien in het sedimentplan van 2011. VMM plaatste in 2020 eveneens een sedimentvang t.h.v. de Nederaalbeek en het GOG. ([8B C 0069](#), [8B C 0071](#))

➡ Aquaflin en de gemeente Maarkedal maken werk van de aansluiting van belangrijke clusters.

In het afstroomgebied van de Maarkebeek is voornamelijk de gemeente Maarkedal betrokken bij de uitvoering van gemeentelijke rioleringsprojecten.

Hoever staan we

De voorbije jaren hebben Aquaflin en de gemeente Maarkedal al een grote inspanning geleverd voor de heraanleg van de N457 en de bijhorende rioleringswerken (Maarkeweg,

Gansbeekstraat). De bouw van de KWZI Oudenhove was nodig om in de bovenloop bijkomend lozingspunten te zuiveren. Collector 'Bosgat' is het volgende project dat in uitvoering zal gaan.

Wat staat er te gebeuren

Op langere termijn wordt de aanleg gepland van de collectoren 'Parkstraat-Stokstraat' en 'Steenberg-Boskant', alsook het zuiveren van de regio rond Boitsbank-Donderij. De realisatie van deze projecten zal zorgen voor een grote verbetering van het zuiveringsrendement.

De verspreide bebouwing in het buitengebied zal de komende jaren op een individuele manier moeten worden aangepakt via kleinschalige decentrale projecten.

Het Landschapspark Vlaamse Ardennen heeft in haar actieplan opgenomen dat er binnen de regio van de Vlaamse Ardennen bekeken wordt waar er projecten kunnen gerealiseerd worden rond decentrale zuivering. Deze kunnen dan dienen als voorbeeldproject voor andere gebieden. Het bekkensecretariaat zal in samenspraak met het Landschapspark en de betrokken rioolbeheerder onderzoeken welke locaties hiervoor het meest aangewezen zijn.

Wallebeek

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Stampkotbeek-Wallebeek is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden).

wateroverlast

Er is voldoende bergingscapaciteit waardoor de wateroverlast zeer beperkt is.

watertekort

Water wordt niet rechtstreeks afgevoerd naar de Schelde maar geïnfiltreerd en gebufferd zodat dit bruikbaar is gedurende droge perioden.

waterbeleving

De talrijke wandelpaden laten je genieten van de natuur en het water.

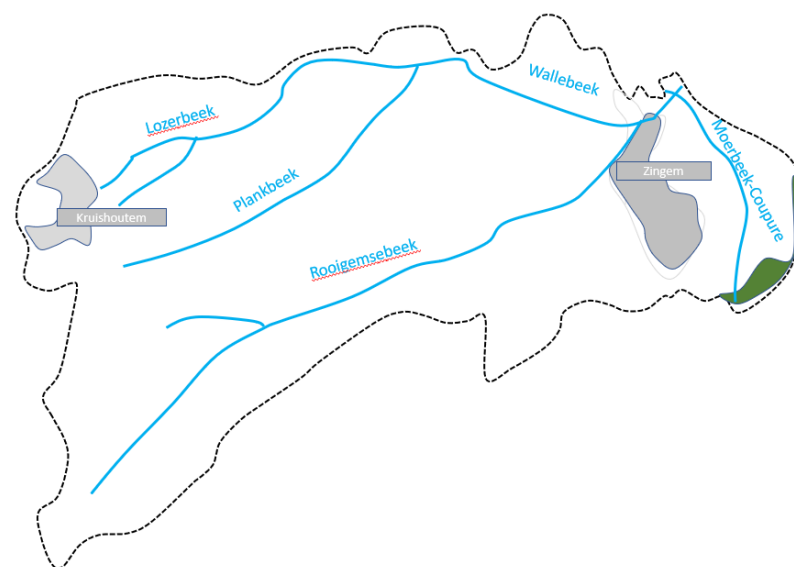
Meer info: [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

De provincie Oost-Vlaanderen organiseert het overleg in het stroomgebied van de Wallebeek.

Meer info: [bekkenwebsite Bovenscheldebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ De provincie Oost-Vlaanderen richt het overstromingsgebied te Kruisem opnieuw in

Hoever staan we

De provincie Oost-Vlaanderen richtte het overstromingsgebied aan de Moerasstraat opnieuw in. Naast de optimalisatie van de bufferfunctie, werd ook een spaarfunctie aan een deel van dit overstromingsgebied gekoppeld. Hiermee komt de provincie tegemoet aan de vraag naar water voor landbouwdoeleinden in droge periodes. ([6 F 0304](#)). Land- en tuinbouwers kunnen het opgeslagen water gebruiken, bijvoorbeeld om hun akkers te irrigeren of machines met sproeivloeistoffen bij te vullen.

Figuur 2: oeverstromingsgebied en bufferbekken 'Moerasstraat' (@provincie Oost-Vlaanderen)

➡ De provincie Oost-Vlaanderen ruimt het wachtbekken 'Pluimke' te Ouwegem

Door het slib in het bekken te ruimen, wordt de waterbergingscapaciteit hersteld. ([6 F 0305](#)). De ruiming werd uitgevoerd in 2018 en wordt om de 5 à 10 jaar herhaald volgens noodzaak.

De provincie Oost-Vlaanderen bekijkt momenteel om het buffervolume binnen het stroomgebied van de Wallebeek te vergroten (Mullem, Plankbeek, Wijngaardsebeek) en om een aantal bufferbekkens automatisch te sturen.

➡ Signaalgebied 'Zingemse meersen' vrijwaren

Het signaalgebied Stuivenberg, Kleinmeers en Grootmeers is momenteel een zone voor openbaar nut. De bedoeling is dat het signaalgebied in de toekomst wordt omgezet naar een natuur- en landbouwzone. Het gebied werd niet weerhouden om als WORG vast te stellen. Er zal in de toekomst een procedure moeten volgen voor de opmaak van een gewestelijk RUP voor deze zone, die toch een belangrijke groene long is met grote sponscapaciteit t.h.v. het meersengebied langs de Schelde.

➡ Aquafin en de gemeente Kruisem maken werk van de aansluiting van belangrijke clusters

In het afstroomgebied van de Wallebeek is de gemeente Kruisem samen met Aquafin aan zet om de druk vanuit de huishoudens aan te pakken.

Hoever staan we

Recent werden heel wat projecten uitgevoerd waaronder 'Centrum Kruishoutem', collector Lozer, afkoppeling Winston Churchillstraat, doortocht Ouwegem, gescheiden stelsel Della Faillestraat, riolering Molendamstraat (doorsteek Wijngaardsebeek) en de riolering t.h.v. de Nazarethsesteenweg-Boeregemstraat. De rioleringswerken in Ouwegemstraat-Landegemstraat zijn momenteel in uitvoering.

Wat staat er te gebeuren

De gebrekkige riolering in Lozerdorp wordt nog aangepakt door de gemeente Kruisem. Andere belangrijke projecten die op stapel staan: Deinsesteenweg, Ouwegemsesteenweg tussen Lozer en Ouwegem (met fietspad), Weistraat en Neerrechemstraat.

Boven-Schelde

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Boven-Schelde is een aandachtsgebied klasse 5. Het gebied zal de goede ecologische toestand niet bereiken in 2033, maar er is wel potentieel voor een sterke vooruitgang (dankzij win-wins met andere waterdoelstellingen, aanwezigheid lokale waardevolle oppervlaktewaterlichamen).

wateroverlast

Er is voldoende bergingscapaciteit waardoor de wateroverlast zeer beperkt is. De hemelwaterplannen voor de steden en gemeenten in het gebied zijn opgemaakt en op elkaar afgestemd.

watertekort

Er is voldoende water om de verschillende functies te vervullen voor de natuur, landbouw en scheepvaart.

waterbeleving

Harde waterrecreatie is mogelijk en veilig op de Schelde. De recreatieve vaart ondervindt weinig hinder tijdens drogere periodes. In het natuurgebied rond de Scheldemeanders is het aangenaam vertoeven.

Meer info: [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

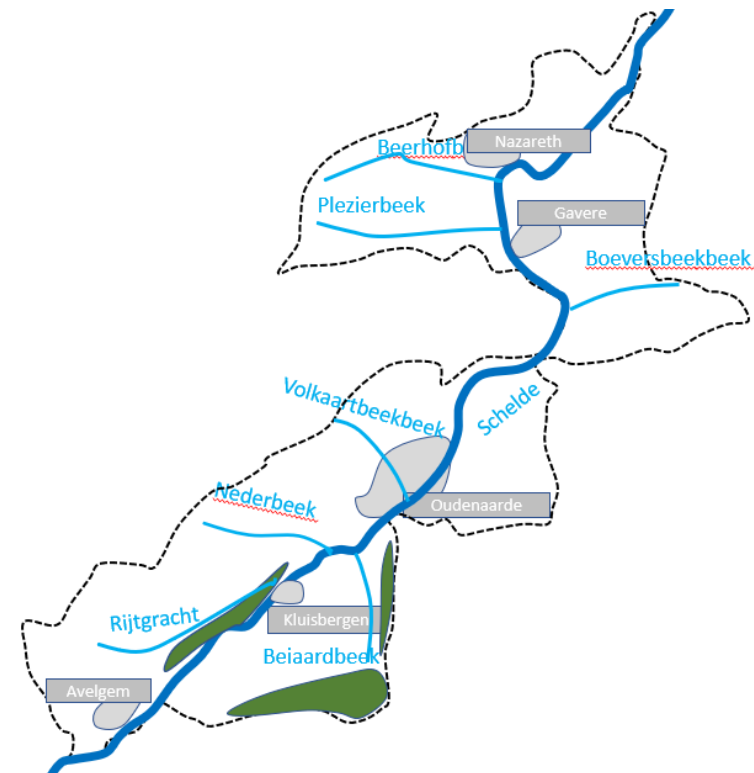
SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Binnen het Scheldemeersengebied zijn de land- en natuurinrichtingsprojecten West-Vlaamse Scheldemeersen en Merelbeekse Scheldemeersen afgelopen. Verschillende instanties werkten samen voor de realisatie van de verschillende maatregelen.

In 2018 werd voor de Leie en Schelde een ruimtelijke visie opgemaakt door Leiedal i.s.m. gemeenten, steden, de provincie West-Vlaanderen en de Vlaamse Overheid. De focus ligt o.a. op het realiseren van de Seine-Schelde verbinding, inclusief rivierherstelmaatregelen.

Meer info: [bekkenwebsite Bovenscheldebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ De provincie West-Vlaanderen realiseert een GOG op de Kasterbeek

De provincie West-Vlaanderen pakt de wateroverlast t.h.v. de Groeningstraat in Anzegem aan door de bouw van een overstromingsgebied op de Kasterbeek. ([6 F 0306](#))

Hoever staan we

Het GOG komt er voorlopig niet. Het lukt de provincie niet om tot een grondaankoop te komen.

➡ De Vlaamse Waterweg plaatst oevererosiebescherming op de Boven-Schelde aan de visnevengeul te Asper

De vispassage te Asper staat momenteel dicht omwille van erosieproblemen. De Vlaamse Waterweg herstelt de oevers van de nevengeul opdat deze terug functioneel kan worden gemaakt. ([8A E 0311](#))

Het is wachten op resultaten van een studie die door het Waterbouwkundig Laboratorium zal worden uitgevoerd (2025-2026) om te bekijken welke maatregelen nodig zijn i.f.v. herstel.

De Vlaamse Waterweg voorziet een renovatie van de sluizen te Kerkhove, Oudenaarde en Asper tegen 2026-2027. Anderzijds volgt nog de volledige vernieuwing van de drie sluizen tegen 2031 (schepen klasse Vb). Deze komen op de plaats van de oude stuwen.

➡ De gemeenten Avelgem, Anzegem en Zwevegem plannen erosiebestrijdingsmaatregelen

De gemeenten Avelgem, Anzegem en Zwevegem plannen projecten om erosie te bestrijden. Inagro neemt initiatief om deze projecten te inventariseren en te prioriteren. ([8B A 0109](#), [8B A 0110](#))

Hoever staan we

In Zwevegem werden in 2022 erosiebestrijdingswerken uitgevoerd aan de Keiberg. Inagro heeft met landbouwers beheersovereenkomsten opgemaakt voor 4,51 ha.

Het project om erosie te bestrijden in de Heestertstraat te Avelgem was administratief volledig rond en werd gedragen door alle betrokken partners (INAGRO, Zwevegem, Avelgem en twee landeigenaars) maar uiteindelijk ondertekende één landeigenaar de

overeenkomst niet waardoor het project niet kon worden uitgevoerd.

Wat staat er te gebeuren

Voor de Priesterstraat 6 te Zwevegem zal nabij de Zwanbeek in 2025 een grasbuffertrook met gracht en gekinkte oprit worden aangelegd. Voor de Priesterstraat 3 wordt een bufferbekken voorzien. Te Zwevegem wordt het knelpunt aan de Vuurkruisersstraat verder onderzocht i.f.v. mogelijke maatregelen. Een knelpunt in Anzegem (Holstraat) wordt momenteel bestudeerd. Op grondgebied Avelgem, Anzegem en Zwevegem loopt het PDPO-project 'klimaatadaptatie door water- en bodembeheer in het interfluvium' waarbij landbouwers beroep kunnen doen op de expertise van Inagro, Boeren natuur Vlaanderen en intercommunale Leiedal.

De gemeente Avelgem en de provincie West-Vlaanderen zoeken naar oplossingen om de wateroverlast langs de Scheebeeke ter hoogte van de Knobbelstraat en Oudenaardsesteenweg aan te pakken. Een woning dat reeds meerdere malen overstroomde zal nu aangekocht worden, wat potentieel biedt om hier in de toekomst een natuurlijk overstromingsgebied aan te leggen, waardoor de waterproblematiek in de buurt en verder stroomafwaarts kan verbeterd worden.

➡ Intercommunale Leiedal coördineert de ontharding van de site Pattyne-Duprez in Avelgem

De voormalige bedrijfssite Pattyne-Duprez in de Avelgemse Scheldemeersen wordt afgebroken en vergroend. Deze locatie is gelegen aan de Oude Scheldearm 'Deweert'. De site wordt in twee fases getransformeerd. Dit groenblauwe onthardingsproject omvat een eerste fase waarbij de gebouwen op dit deel van de site worden gesloopt, verharding wordt weggenomen en de ontharde site groen wordt ingericht. Het project zoekt een evenwicht tussen hoge natuur- en biodiversiteitswaarde enerzijds en belevingswaarde anderzijds.

Hoever staan we

Intercommunale Leiedal heeft de site kunnen aankopen om te ontharden met Vlaamse subsidies. Een inrichtingsplan werd opgemaakt en de herinrichting van de site zou in 2025 van start moeten gaan. Begin 2026 moet de eerste fase van het natuurlijke domein afgewerkt zijn.

Wat staat er te gebeuren

De ontharding fase 1 werd afgerond in 2024. De volgende fase volgt in 2025 en 2026.

➡ Inrichtingswerken door Ruilverkaveling Schelde-Leie

Het ruilverkavelingscomité Schelde-Leie voert een ruilverkavelingsproject uit op delen van Gent, Nazareth-De Pinte, Sint-Martens-Latem, Nazareth en Deinze. De belangrijkste doelstelling is de landbouwgronden te herschikken om zo de perceelstructuur te verbeteren en de kavels dichter bij het bedrijf te groeperen. Daarnaast worden er ook verbeteringen getroffen op het gebied van landschap, water, natuur en recreatie.

De uitvoering van een ruilverkaveling bestond uit verschillende fases. De voorbije jaren werd intensief de herverkaveling van de percelen binnen de blokgrens van de ruilverkaveling Schelde-Leie voorbereid. Alle eigenaars en gebruikers kregen nieuwe percelen toegekend met de aaneensluitende en regelmatige kavels zo dicht mogelijk bij de bedrijfszetel. De commissie van advies en het ruilverkavelingscomité hebben alle bezwaren bij de herverkaveling behandeld. In 2024 zijn de zakelijke rechten van de oude kavels overgezet op de nieuwe kavels. Ook hierover was er een openbaar onderzoek. In 2025 volgt het sluitstuk met de definitieve neerlegging van de herverkaveling. Met het ondertekenen van de ruilverkavelingsakte in de zomer van 2025 wordt dit juridisch vastgelegd en krijgt iedereen definitief zijn nieuwe kavels.

<https://www.vlm.be/nl/projecten/vlm-projecten/Schelde-Leie/Inrichtingswerken>

🔄 Wateroverlastgevoeligheid Boven-Schelde

Gedurende hevige neerslagperiodes is de Boven-Schelde best wel weerbaar en zijn nog geen dijkdoorbraken opgetreden. Bij hoge waterstanden kunnen de zijwaterlopen echter moeilijk afwateren richting de Schelde. Uit de waterbomstudie blijkt dat de omgeving van Gent uiterst kwetsbaar is. Het water van Leie en Boven-Schelde komt op grondgebied stad Gent samen in de Ringvaart. Door de grote omvang van deze rivierbekkens kunnen bij hevige regen zeer hoge afvoeren ontstaan die grote overstromingen kunnen veroorzaken. De potentiële schade van het bekken Leie - Bovenschelde - Gentse Kanalen op grondgebied Gent kan oplopen tot ca. 26 miljoen euro of 3 miljard euro afhankelijk van het neerslagscenario dat bekeken wordt.

🔄 AquaFin en de gemeenten maken werk van de aansluiting van belangrijke clusters

Binnen dit grote afstroomgebied moeten nog vele clusters worden gesaneerd om de goede toestand te kunnen bereiken. Anderzijds wordt de kwaliteit van de Schelde hier voor een groot deel bepaald door wat er vanuit Wallonië aan vuilvracht binnenkomt.

Hoe ver staan we

De voorbije jaren werden her en der belangrijke projecten uitgevoerd om lokale waterlichamen of bepaalde natuurgebieden te vrijwaren van vuilvracht vanuit de huishoudens. In de Merelbeekse Scheldemeersen was het project 'Gaversesteenweg' een belangrijk project.

In de West-Vlaamse Scheldemeersen heeft de uitvoering van rioleringswerken te Otegem en langs de Scheebeeek een gunstige impact op de waterkwaliteit van de Rijtheersen.

Wat staat er te gebeuren

Binnenkort starten de rioleringswerken aan de Bosstraat-Meierij in Merelbeke. Dit zal een gunstige impact hebben op de waterkwaliteit van de Schragebeek en de Melsenbeek. Eens de Schragebeek proper genoeg is, kan deze de Melsenbeek en bijhorende vistrappen voeden met extra water in droge periodes.

Toekomstige rioleringswerken langs de Biestbeek en Sint-Arnoldusbeek in Anzegem en Waffelstraatbeek in Avelgem zijn van groot belang om de waterkwaliteit van de Scheldemeersen verder te verbeteren. In Kluisbergen werd 'Collector Berchemstraat' gerealiseerd.

Ter hoogte van De Kaaihoeve in Zwalm komt nog ongezuiverd afvalwater toe vanuit de Oude Scheldestraat en de Bareelstraat. In de zomer veroorzaakt dit eutrofiëring van de Kaaimeersen, met als gevolg een bloei van algen en eendenkroos en soms ook vissterfte. Het is de bedoeling om op korte termijn, in afwachting van de aansluiting van deze straten op RWZI Oudenaarde via de Lindestraat en Ronsen Heerweg, een kleinschalige decentrale waterzuivering te realiseren.

Rone en Molenbeek-Ronse

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Rone (en Molenbeek Ronse) is een aandachtsgebied klasse 5. Het gebied zal de goede ecologische toestand niet bereiken in 2033, maar er is wel potentieel voor een sterke vooruitgang (dankzij win-wins met andere waterdoelstellingen, aanwezigheid lokale waardevolle oppervlaktewaterlichamen).

wateroverlast

De realisatie van twee GOG's t.h.v. Broecke en de openlegging en hermeandering van de Molenbeek beschermen het centrum van de stad Ronse tegen wateroverlast.

watertekort

Water wordt bovenstrooms langer vastgehouden zodat de ecologisch kwetsbare bovenlopen niet droogvallen. Er is een captatieverbod voor ecologisch kwetsbare waterlopen in de bovenlopen van de Molenbeek-Ronse.

waterbeleving

Waardevolle beken zijn te ontdekken in de bronbossen die Ronse omgeven.

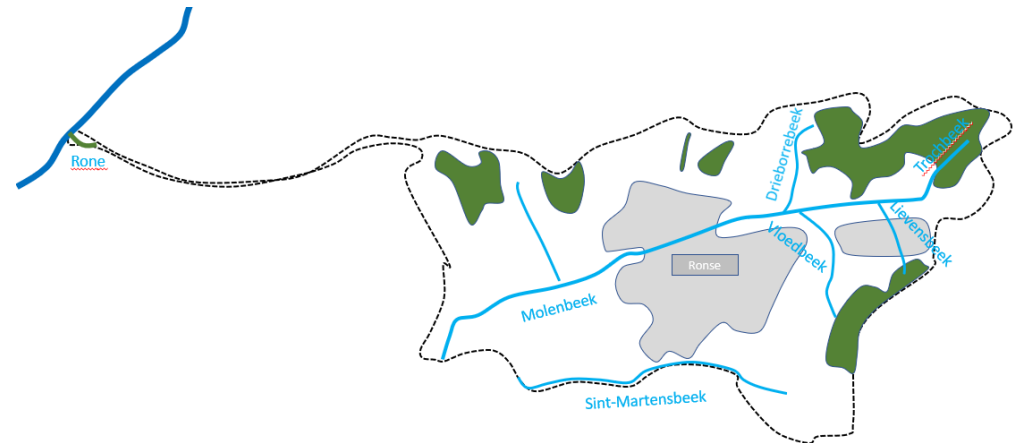
Meer info: [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

De Rone ontspringt in Wallonië en stroomt van oost naar west om uit te monden in de Boven-Schelde te Kluisbergen. De Molenbeek-Ronse mondt uit in het opwaarts traject dat doorheen Wallonië stroomt. Overleg met de Waalse partners is hier essentieel om vooruitgang te boeken. De voorbereidingen hiervoor zijn lopende.

Meer info: [bekkenwebsite Bovenscheldebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Bovenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ De provincie Oost-Vlaanderen werkt aan structuurherstel en realiseert twee bijkomende GOG's

De provincie Oost-Vlaanderen plant heel wat ingrepen op de Molenbeek-Ronse en enkele zijlopen, waaronder oeverherstel voor de Molenbeek zelf en de omlegging van de Trochbeek.

Hoever staan we

Er is nood aan bijkomende buffering op de Molenbeek. De provincie Oost-Vlaanderen komt hieraan tegemoet door de aanleg van twee overstromingsgebieden op Mergelwater en Hoelbeke, t.h.v. Broeke en de Jolystraat. ([6 F 0307](#)). Het project wordt in 2024 technisch verder uitgewerkt. Het bekken op waterloop 'OS389a' (Jolystraat) wordt geschrapt wegens niet efficiënt zoals bleek uit het haalbaarheidsonderzoek.

De provincie Oost-Vlaanderen heeft in 2022 de verzakte oever hersteld van de Molenbeek-Ronse t.h.v. de Zonnestraat in het centrum van Ronse. ([8A E 0312](#))

Om wateroverlast tegen te gaan zal de provincie Oost-Vlaanderen de Trochbeek omleggen t.h.v. de Kanarieberg. Momenteel is deze actie geen prioriteit. ([6 F 0308](#)). Op termijn zal dit binnen het 'LIP Rond Ronse - Vlaamse Ardennen' opgenomen worden. Ook de actie 'Terug in open bedding brengen van de Bosbeek t.h.v. de instroom van de Molenbeek aan Klijpestraat' staat nog on hold ([8A E 0313](#)).

Wat staat er te gebeuren

De PFAS-problematiek is sterk aanwezig op de Molenbeek-Ronse. Dit bemoeilijkt de geplande werken op deze waterloop. Er is onduidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor de saneringskosten.

➡ ANB voorziet inrichtingsmaatregelen in enkele bovenlopen om vissoorten te vrijwaren en verdroging tegen te gaan

De bovenlopen van de Molenbeek vertonen plaatselijk zeer waardevolle structuurkenmerken en vormen een thuis voor de beekprik, beekforel en rivierdonderpad.

Hoever staan we

ANB heeft terreininventarisaties uitgevoerd op de Trochbeek, Drieborrebeek, Lievensbeek en de bovenloop van de Molenbeek-Ronse. ([4B E 0339](#)). De resultaten en voorstellen uit dit onderzoek worden onder meer meegenomen binnen het Landinrichtingsproject voor de Zuidwestelijke Vlaamse Ardennen. Hiervan is het 1ste landinrichtingsplan nl. 'Open ruimte rond Ronse' in opmaak. In een eerste fase zal de omgeving van de Molenbeek-Ronse en haar bovenlopen aan bod komen voor het uitwerken van een maatregelenprogramma. Thema's die hier aan bod komen zijn: erosiebestrijding, landschapsontwikkeling, ecologische verbinding, maar ook het beschermen van waardevolle vissoorten (beekprik en rivierdonderpad).

Wat staat er te gebeuren

In 2025 wordt door ANB een studie uitgevoerd naar maatregelen in de Trochbeek om vissoorten te vrijwaren. Deze maatregelen zullen dan in 2025 en 2026 door de waterloopbeheerder, nl. de provincie Oost-Vlaanderen, in de praktijk worden gebracht. Hier wordt vooral ingezet op kostenefficiënte maatregelen die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden, zoals stroomdeflectoren, grindbanken, dood hout, ... ([4B E 0340](#)). Het bestek voor de studie wordt in 2024-2025 opgemaakt.

➡ VMM bebost haar percelen langs de Rone

VMM plant om vanaf 2027 de linkeroever van de Rone op Vlaams gebied te bebossen (0,4 ha), momenteel loopt wel nog een overeenkomst met de landbouwer omtrent het beheer.

➡ Aquafin en de gemeente Ronse maken werk van de aansluiting van belangrijke clusters

Hoever staan we

In het afstroomgebied van de Molenbeek was de uitvoering van enkele projecten belangrijk om stappen te zetten richting een betere waterkwaliteit voor haar bovenlopen en voor een hoger zuiveringsrendement van RWZI Ronse (collector Molenbeek, Ninovestraat, Elzelestraat, Savooistraat, Schoonboeke, Glorieuxlaan..). Door de grote bedrijvigheid in de regio is er ook vanuit deze sector een impact op de werking van het RWZI en op de waterkwaliteit van de Molenbeek.

Wat staat er te gebeuren

De verbindingsriolering Savooistraat-Louisemariestraat is een zeer belangrijk bovengemeentelijk project dat huishoudelijke lozingspunten zal afkoppelen van de Molenbeek en haar waardevolle zijwaterlopen. De gemeentelijke rioolbeheerder voert momenteel rioleringswerken uit aan de Rode Broeckstraat en de Georges Desmetstraat.

Spierebeken, Spierekanaal en kanaal Bossuit-Kortrijk

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Grote Spierbeek en het Kanaal Bossuit-Kortrijk zijn een aandachtsgebied klasse 5. Het gebied zal de goede ecologische toestand niet bereiken in 2033, maar er is wel potentieel voor een sterke vooruitgang (dankzij win-wins met andere waterdoelstellingen, aanwezigheid lokale waardevolle oppervlaktewaterlichamen). De waterkwaliteit van het kanaal is belangrijk in functie van drinkwaterproductie. De Zwarte Spierbeek (en het Spierekanaal) is een gebied klasse 6. Ook op langere termijn wordt het moeilijk om de goede ecologische toestand te bereiken in dit gebied.

wateroverlast

Er is voldoende bergingscapaciteit waardoor de wateroverlast zeer beperkt is. De hemelwaterplannen voor de steden en gemeenten in het gebied zijn opgemaakt en op elkaar afgestemd.

watertekort

Het aangevoerde debiet vanuit Wallonië en Frankrijk is voldoende groot om een ecologisch minimum debiet te garanderen. De drinkwatervoorziening vanuit het kanaal Kortrijk-Bossuit is gegarandeerd.

waterbeleving

Recreatieve scheepvaart op het Spierekanaal is verzekerd. Het is aangenaam wandelen en fietsen langs de grensoverschrijdende waterlopen in de Blauwe Ruit

(<https://www.blauweruimte.eu/blauweruit>). Het voormalig oud zwembad van Spiere (het Bassin) is ingericht als een toeristisch-recreatieve hotspot.

Meer info: bekken specifiek deel Bovenscheldebekken ([Grote Spierbeek](#)) ([Zwarte Spierbeek \(en Spierekanaal\)](#)) ([Kanaal Bossuit-Kortrijk](#))

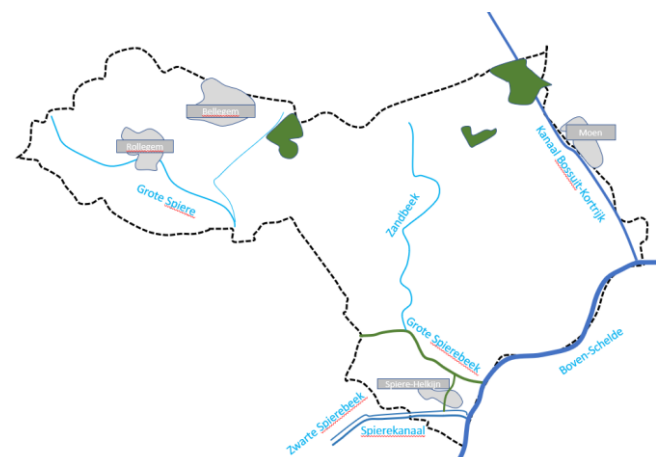
SAMEN WERKEN WE AAN WATER

De Grote Spierbeek ontspringt in Wallonië. De Zwarte Spierbeek en het Spierekanaal ontspringen in Frankrijk. Een groot deel van de verontreiniging komt dus van over de grens. Grensoverschrijdend overleg is bij deze essentieel om de ecologische toestand van deze waterlopen te verbeteren. Dit overleg is lopende maar verloopt moeizaam.

Er wordt een grensoverschrijdend Interreg-project voorbereid binnen de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai 'Monitoringproject waterkwaliteit binnen de Blauwe Ruit'.

Meer info: bekkenwebsite Bovenscheldebekken en bekken specifiek deel Bovenscheldebekken ([Grote Spierbeek](#)) ([Zwarte Spierbeek \(en Spierekanaal\)](#)) ([Kanaal Bossuit-Kortrijk](#))

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ VMM maakt de verlande arm door Spiere terug watervoerend

Het water van de Grote Spierebeek werd de voorbije jaren via een bypass rechtstreeks afgevoerd naar de Schelde. De oude beekloop in de dorpskern van Spiere is hierdoor verland. Om de ecologische omgeving van de Grote Spierebeek op te waarderen, maakt de VMM deze verlande arm terug watervoerend.

Hoever staan we

De VMM heeft in 2021 een stuw geplaatst, opwaarts de overvelving van de Grote Spierebeek. Hierdoor stroomt opnieuw water door de oude verlande loop in het dorpscentrum van Spiere. Enkel bij kans op wateroverlast wordt de overvelving nog gebruikt voor een snelle afvoer van water naar de Schelde. ([6 I 0079](#))

Foto 5: verlande arm

ANB heeft terzelfdertijd de omliggende gronden in de beekvallei heringericht tot een speelbos en nat grasland van ongeveer 3 ha groot. Er werden amfibiepoelen uitgegraven en doorheen het gebied loopt een wandel- en fietsverbinding.

Wat staat er te gebeuren

VMM onderzoekt de mogelijkheid om ook ten zuiden van het Robecijnplein in Spiere de natuurlijke loop van de Grote Spierebeek te herstellen, door zacht hellende oevers aan te leggen t.h.v. de aansluiting met de Zwarte Spierebeek.

➡ Visie en landschapsplan voor de omgeving van de Grote en Zwarte Spierebeek en het Spierekanaal

De gemeente Spiere-Helkijn heeft in 2010 samen met de provincie West-Vlaanderen en de intercommunale Leiedal een landschapsplan opgesteld voor de omgeving van de Grote en Zwarte Spierebeek en het Spierekanaal. Een aantal acties in dit plan willen het landschap en de natuur rond de beekvalleien herstellen en recreatief ontsluiten. Deze visie werd vertaald in een gemeentelijk RUP 'Spierebeken'. Het merendeel van de ingrepen situeert zich rond de dorpskern van Spiere-Helkijn.

Hoever staan we

De meeste acties zijn opgenomen in het project van de VMM en ANB voor het watervoerend maken van de Grote Spierebeek t.h.v. Spiere (uitgevoerd in 2022).

Met de gemeente Spiere-Helkijn wordt verder bekeken in het kader van het hemelwater- en droogteplan welke acties verder worden uitgewerkt. De waterkwaliteit van de Grote en Zwarte Spierebeek blijft een aandachtspunt dat grensoverschrijdend wordt aangekaart.

Wat staat er te gebeuren

Het voormalig oud zwembad van Spiere (het Bassin) is eigendom van Intercommunale Leiedal en krijgt momenteel een invulling als toeristisch-recreatieve hotspot aan de Schelde. Bij de omgevingsaanleg i.k.v. een PDPO-project 'Omgevingskwaliteit' wordt de zwemkuip geïntegreerd met een ponton aan de Spierebeek. Er komt er een kunstwerk op het terrein van Leiedal zelf, aan het oude zwembad die een mooie landmark zal vormen.

➡ Stad Kortrijk trekt het Water+Land+Schap project 'Van beek tot bodem' (2023-2025)

Het project 'WLS 2.0 Van beek tot bodem' staat voor het realiseren van een verbeterde water- en bodemkwaliteit in het gebied tussen Leie en Schelde op grondgebied Kortrijk Zuid. Samen met partners voert de stad Kortrijk acties en maatregelen uit om de veerkracht van het gebied te verhogen en het weerbaarder te maken tegen de klimaatverandering. Aansluitend daarop loopt ook een Weerbaar+Water+land+schap Midden en Zuidwest Vlaanderen voor het gebied van de Grote Spiere en Weimeersbeek. Een actieplan wordt momenteel opgemaakt en zal lopen tot 2030. Een draft-actieplan werd op 4 april 2025 ingediend. Eind juni kennen we de aangegane engagementen. Waterveiligheid en groenblauwe (be)leefbaarheid staan hierin centraal.

Hoever staan we

Het WLS-project is gestoeld op twee belangrijke projecten, nl. het openruimteplan Interfluvium en het 10-bekenplan van de stad Kortrijk. De uitvoering van de acties wordt voorzien tegen uiterlijk eind 2025. ([8A D 0115](#)).

Het WLS omvat 5 acties.

Actie 1: Humusopbouw 'Investeren in een beter bodem op referentie- en demopercelen' door toepassing van drie nieuwe technieken. Deze drie technieken zijn (1) inwerken van houtsnippers, (2) toepassen van bio-stimulanten en (3) het gebruik van mengsel van groenbemesters.

In totaal zijn 8 landbouwers geselecteerd om, hetzij als referentieperceel, hetzij als demoperceel, deel te nemen aan de actie humusopbouw (totale oppervlakte van ca. 20 ha). In het voorjaar van 2023 startte men met het toepassen van bio-stimulanten en complexe groenbemesters, en eveneens met de monitoring van de koolstofhoeveelheid, infiltratiesnelheid, bodembioïologie en verdichting. In het najaar van 2023 werden de houtsnippers ingewerkt en gebeurde het vervolg van de monitoring. Ook in 2024 werden de deelnemende landbouwers begeleid bij het toepassen van de innovatieve koolstofopbouwende technieken. Daarnaast werden verschillende info en demosessies georganiseerd rond enerzijds algemene kennis over bodemzorg, en anderzijds focus op de tussentijdse resultaten van de actie.

Actie 2: Erosiebestrijding door middel van 'overeenkomst-op-maat', nl. de burenpremie. De inhoudelijke en financiële uitwerking van de 'burenpremie' werd opgemaakt en werd in 2023 uitgerold. Voorlopig hebben weinig landbouwers hierop ingetekend. In 2025 wordt hen een nieuwe kans geboden.

Actie 3: Waterlopen en grachten. Voor maatregel 3F 'Ontharden en oeververflauwing gracht Preshoekstraat' is het studiewerk (peilbuizen, opmeting, inrichtingsplan) opgemaakt en de omgevingsvergunningsprocedure is lopende. . Uitvoering wordt voorzien in de zomer van 2025.

Voor maatregel 3G 'Grondverwerving i.f.v. ruimte voor de beek/natte natuur' zijn er intussen gronden aangekocht langs de Weimeersbeek en de Grote Spierebeek (Rollegem). De grondverwerving voor het dossier Grote Spierebeek vormt een onderdeel binnen het goedgekeurde project 'Levend Water' (zie verder). Op termijn zal worden gewerkt aan volgende trajecten: maximaal water bufferen > bebouwing stroomafwaarts beschermen tegen wateroverlast; koppelkansen: spaarfunctie voor de landbouw (via opvang effluent RWZI); Groenblauwe inrichting: landschappelijk opwaardering vallei Grote Spierebeek; uitbreiden trage wegenetwerk.

Verder plant Kortrijk om stuwen te plaatsen op grachten. De locaties hiervoor zijn vastgelegd en de plaatsing is voorzien in 2025. Het betreft stuwen in grachten langs de Tombroekstraat (2), Doomanstraat (5), Lauwsestraat (1) en Schreiboornstraat (3). Voor het openleggen van ingebuisde beeksegmenten zijn de gesprekken met aangelanden goed verlopen. Er werd t.h.v. de Kwabrugstraat (Rollegem) 80 meter opengelegd en t.h.v. de Munkendoornstraat (Bellegem) 85 meter.

Actie 4: Landschapsversterking. De campagne 'Airco' werd gelanceerd in zomer 2024 en er werden 37 bomen geplant. In zomer 2025 volgt een 2de camperonde, met Regionaal Landschap Leie en Schelde als trekker voor deze actie.

Actie 5: Decentrale zuivering. De studie hiervoor werd uitgevoerd in 2024. De aanbesteding werd afgerond en de aannemer is BelleAqua (concept: Design en Build procedure + 5 jaar onderhoud en opvolging). De procedure omgevingsvergunning is lopende. Uitvoering wordt voorzien in de zomer van 2025.

➡ **Regionaal Landschap Leie en Schelde, Provincie en Stad Kortrijk investeren in de heropwaardering van de Grote Spierebeek nabij de dorpskern Rollegem (project Levend Water, VMM)**

Regionaal Landschap Leie en Schelde, Stad Kortrijk en Provincie West-Vlaanderen slaan de handen in elkaar om binnen het project Levend Water (oproep VMM) de Grote Spierebeek (eco)hydrologisch op te waarderen. Meer bepaald wordt de rechteroever van de Grote Spierebeek, net ten zuiden van de begraafplaats Rollegem, aangepakt. Naast herstel van het natuurlijk profiel zet het project ook in op het verhogen van het waterbufferend vermogen. Er zal ook extra aandacht gaan zijn voor waterbeleving en connectie met de buurt.

➡ **Diversie plannen en projecten in de open ruimte**

Op grondgebied Spiere-Helkijn loopt eveneens het PDPO-project 'klimaatadaptatie door water- en bodembeheer in het interfluvium' waarbij landbouwers beroep kunnen doen op de expertise van Inagro, Boeren natuur Vlaanderen en intercommunale Leiedal. Stad Kortrijk loste het erosieknelpunt 'Rollegemseweg' en 'Manpadstraat' op in 2024. Om het erosieknelpunt 'Klijthofstraat' op te lossen, werd een bufferbekken en geknikte oprit aangelegd.

Kortrijk richtte onlangs een speelzone in langs de Grote Spierebeek/Fabrieksbeek in Rollegem (Beekweg). In de winter van 2022-2023 werd hier bosgoed aangeplant. In 2024 werd dit uitgebreid met paden en speeltoestellen.

➡ **Aquafin en de gemeenten maken werk van de aansluiting van belangrijke clusters**

Hoe ver staan we

Heel wat huishoudelijke vuilvracht binnen dit stroomgebied wordt gezuiverd in Wallonië (RWZI Pont-Bleu). Voor de regio rond Kortrijk zuiveren KWZI Aalbeke Talpenhoek, RWZI Aalbeke en RWZI Rollegem op kleinere schaal het huishoudelijk afvalwater. Een laatste

aandeel wordt door RWZI Spiere-Helkijn gezuiverd. De meeste bovengemeentelijke rioleringsprojecten zijn voor dit stroomgebied al uitgevoerd. In Wallonië werden optimalisaties doorgevoerd aan het RWZI Moeskroen en in Frankrijk werd voor het RWZI Grimonpont een plan uitgewerkt om het zuiveringsrendement te verhogen tegen 2030, dit heeft een gunstig effect op het water van de Zwarte en Grote Spierebeek.

Wat staat er te gebeuren

In het afstroomgebied van de Spierebeken is de realisatie afgerond van het bovengemeentelijke rioleringsproject gelegen aan de N50 (2024). Dit project sluit aan op RWZI Pont-Blue. Het realiseren van de collector 'Kerkstraat-Ter Moude' is van belang voor het kanaal Bossuit-Kortrijk.

Eind 2024 is de de uitvoering van GIP-project Bellegemstraat en Argendaalstraat opgestart. De nieuwe gescheiden riolering zal het afvalwater via een pompstation naar de Doornikserijksweg sturen om zo vervolgens verder aan te sluiten op de waterzuiveringsinstallatie. Zo stroomt er binnenkort enkel nog proper regenwater richting de Bosbeek. Het GIP-project 'Zijstraten N50' werd uitgevoerd. Dit omvat de aansluiting van vier zijstraten (Kwademeers, Yserbytdreef, Kreupelstraat, Aubettestraat) van de N50 op de zuivering. Het GIP-project Bellegembos, een groene cluster die via decentrale zuivering zal worden gesaneerd, is in voorontwerpfase. De uitvoering wordt voorzien in 2025 (omgevingsvergunning is rond).

BOVENSCHELDEBEKKEN